

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. E.N. Brons, mr.R.H. Haveman, J. Winkels)

Uitspraaknr. 01.110

Datum:

13 december 2001

Verhouding van docent met een van zijn leerlingen; gegrond; VO.

De klacht

Een vader klaagt erover dat een van de docenten van zijn 14-jarige dochter een relatie met haar is aangegaan.

Visie van partijen

De vader vertelt dat hij er onlangs achter is gekomen dat zijn dochter sinds een maand een (mede seksuele) relatie heeft met de docent. Vader vindt de relatie tussen de docent en zijn dochter ongewenst. Los van haar eigen opvatting over de relatie (zij is deze niet tegen haar zin aangegaan) is deze schadelijk voor de ontwikkeling van zijn dochter. Zij is 14 jaar en is door verschillende omstandigheden in een kwetsbare situatie op een kwetsbare leeftijd. Zo is haar moeder twee jaargeleden overleden. Elke volwassene dient met zo'n puber correct en prudent om te gaan, zeker iemand die in een pedagogische relatie met haar staat.

De docent erkent dat hij een relatie heeft gehad met de betrokken leerlinge. Hij schetst dat de leerlinge hem de afgelopen twee jaar diverse keren heeft benaderd met problemen. Hij heeft haar in overleg met haar mentor zo goed mogelijk geholpen, hij was echter geen deskundige op dat gebied. Door deze situatie is er een vertrouwensband ontstaan tussen hem en de betrokken leerlinge. Hij vertelt dat hij tijdens een schoolreis door collega's is gewaarschuwd dat de leerlinge wellicht verliefd op hem was. Zij ontkende dit echter. Hijzelf was op dat moment nog niet verliefd op haar. Dat is pas later gebeurd, nadat de leerlinge had aangegeven toch verliefd op hem te zijn.

De docent vindt dat hij een onvergeeflijke fout heeft gemaakt door een relatie met de leerlinge aan te gaan. Hij zou het vreselijk vinden als later blijkt dat zij schade heeft overgehouden aan de relatie. Hij stelt dat er geen sprake was van machtsmisbruik van zijn kant. Beide partijen in de relatie waren zijns inziens gelijkwaardig.

Overwegingen van de Commissie

De docent heeft het in de klacht gestelde erkend. Derhalve kan tot uitgangspunt worden genomen dat tussen juni 2001 en augustus 2001 tussen hem en de betrokken leerlinge een relatie heeft bestaan waarin hij verschillende keren gemeenschap met haar heeft gehad. Voorop gesteld wordt dat een school, en daarmee ook de docenten van een school, haar leerlingen een veilige omgeving moet bieden. Er is sprake van een afhankelijkheidsrelatie tussen docent en leerling, wat leerlingen kwetsbaar maakt. Daarnaast bevinden zeker leerlingen op een middelbare school zich in een kwetsbare fase van hun ontwikkeling. Een docent dient zich bewust te zijn van de vertrouwens- en afhankelijkheidsrelatie die

inherent is aan de docent-leerlingverhouding. Hierin past het dat een docent een zekere afstand bewaart ten opzichte van zijn leerlingen, wat echter betrokkenheid bij hen geenszins in de weg staat. Zodra de professionele betrokkenheid ook maar enigszins onder druk komt te staan doordat de vertrouwensband hechter wordt, bijvoorbeeld bij een mentor of een andere steun- of hulpverlenende functie, dient een docent extra alert te zijn bij het bewaken van zijn afstand tot de leerling. Dit in verband met het als algemeen bekend veronderstelde gegeven dat in een vertrouwensrelatie de afhankelijke partij affectieve gevoelens kan gaan ontwikkelen voor de andere partij.

De betrokken docent heeft in de afgelopen twee jaar een verhouding opgebouwd die de reguliere relatie tussen docent en leerling overstijgt. De leerlinge heeft hem benaderd met enkele problemen. Hij heeft gepoogd haar te helpen en heeft haar vervolgens begeleid richting een instelling voor jeugdhulpverlening.

Dat de desbetreffende leerlinge mede als gevolg van deze - op zichzelf te waarderen - acties sterk is gaan leunen op de docent heeft hij blijkens zijn uitlatingen ter zitting opgemerkt. Gelet op zijn functie als docent mag worden aangenomen dat hij bekend is met de verhoogde kwetsbaarheid van pubers in het algemeen. Hiernaast was de betrokken leerlinge als gevolg van het overlijden van haar moeder extra kwetsbaar. Deze factoren in aanmerking genomen was een bijzondere aandacht voor de gepaste afstand geboden en had de docent extra voorzichtig moeten zijn in zijn handelen richting de betrokken leerlinge.

De Commissie stelt vast dat de docent dit heeft nagelaten. In plaats van afstand te bewaren is hij ingegaan op de gevoelens die de leerlinge voor hem had ontwikkeld en is hij uiteindelijk in juni 2001 een relatie met haar begonnen waarin hij ook meermalen gemeenschap met haar heeft gehad. De docent had zich ervan bewust dienen te zijn dat hij hiermee niet alleen zijn professionele grenzen overschreed, maar ook de grens van hetgeen in de maatschappij als algemeen betamelijk wordt gezien. Hij heeft ter zitting ook aangegeven dit besef te hebben gehad. Dit heeft hem er echter niet toe gebracht de relatie te beëindigen.

De Commissie stelt tevens vast dat enkele van zijn collega's de docent reeds in maart 2001 hebben gewaarschuwd dat de leerlinge mogelijk verliefd op hem was. Dit signaal van derden zou een uitgelezen aanleiding voor de docent kunnen zijn geweest om te reflecteren op zijn eigen handelen en extra alertheid te betrachten. Hij heeft hiervan geen gebruik van gemaakt. Wat betreft de opmerking van de docent over de gelijkwaardigheid van de relatie tussen hem en de leerlinge merkt de Commissie op dat er tussen een docent en een leerling altijd sprake is van een afhankelijkheidsrelatie. Een afhankelijkheidsrelatie is per definitie ongelijkwaardig. Dit klemt te meer nu hiernaast nog sprake is van een leeftijds- en ervaringsverschil van meer dan 35 jaar. Het valt de docent aan te rekenen dat hij dit niet inziet.

Alles overziend moet geoordeeld worden dat de betrokken docent de grenzen van wat van een docent mag en moet worden verwacht op ernstige wijze heeft overschreden.

De klacht is dan ook gegrond.

De docent is niet alleen in weerwil van verschillende signalen een relatie met een zeer jonge en extra kwetsbare leerlinge begonnen, maar hij heeft deze relatie - inclusief geslachtsgemeenschap - ook nog voortgezet nadat hij al had ingezien dat zijn gedrag niet door de beugel kon. Nu hij ook nog blijkt heeft gegeven van een gebrek aan inzicht in de machtsongelijkheid die inherent is aan zo'n relatie en geen noodzaak ziet om hulp te zoeken, moeten er ernstige vraagtekens worden gezet of hij zonder meer als docent kan blijven functioneren.

In ieder geval moet worden aangenomen dat de docent niet meer op deze school kan functioneren. Bij terugkeer zal hij gedurende lange tijd onderwerp van gesprek blijven. Eveneens zal er bij terugkeer aanwijsbare schade voor de school kunnen ontstaan doordat de naam van de school in geding komt. De Commissie zal het bevoegd gezag daarom adviseren

om naar eigen inzicht maatregelen te nemen die ertoe leiden dat de docent niet langer aan de school blijft functioneren.

Het oordeel van de Commissie

De Commissie komt op grond van bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat de klacht gegrond is.

Advies aan het bevoegd gezag

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om naar eigen inzicht maatregelen te nemen die ertoe leiden dat de docent niet langer aan de school blijft functioneren.